

50502

**SPLOŠNE SMERNICE**  
**ZA ODVZEM IN ZAMENJAVO NOVČANIC**

50502



10. VII. 1945

# **Splošne smernice**

## **za odvzem in zamenjavo novčanic**

Vrhovna komisija za odvzem in zamenjavo novčanic razglša sledeče

### **SPLOŠNE SMERNICE**

za poslovanje Vrhovne komisije, Glavnih komisij in njihovih delegatov ob odvzemu in zamenjavi novčanic na ozemlju Demokratske federativne Jugoslavije.

#### **Člen 1.**

Odvzem in zamenjava okupacijskih novčanic se izvaja po sledečih organih:

1. Vrhovni komisiji za odvzem in zamenjavo novčanic,
2. Glavnih komisijah za odvzem in zamenjavo novčanic,
3. Okrožnih delegatih za odvzem in zamenjavo novčanic, in
4. Delegatih za odvzem in zamenjavo novčanic.

### **I. VRHOVNA KOMISIJA.**

#### **Člen 2.**

V pristojnost Vrhovne komisije spada:

- a) da daje potrebna navodila glavnim komisijam,
- b) da dodeljuje potrebne količine novih novčanic posameznim glavnim komisijam,
- c) da zbira podatke o izvršenem odvzemu in zamenjavi,

č) da odloča o vseh spornih vprašanjih, ki bi se pojavila med glavnimi komisijami,

d) da zbira vse odvzete in zamenjane novčanice na posameznih področjih in

e) da izvršuje vse posle, katere ji naloži zvezno finančno ministrstvo.

### Člen 3.

Zvezno finančno ministrstvo daje Vrhovni komisiji za odvzem in zamenjavo novčanic količino novih novčanic, ki je potrebna za zamenjavo, na razpolago.

### Člen 4.

Vrhovna komisija dodeljuje glavnim komisijam za odvzem in zamenjavo novčanic količine novih novčanic, ki so potrebne za zamenjavo na njihovih prizadetih novčnih področjih, potrebno število zakonov in smernic ali navodil, kakor tudi vzorce za potrdila in navodila. Količino novčanic in zneske posameznih appoint-ov za posamezna novčna področja določa Vrhovna komisija.

Za zneske novih novčanic, ki so jih prevzele, izstavljajo glavne komisije Vrhovni komisiji potrdila po sledečem vzorcu:

#### P o t r d i l o

|              |       |       |            |        |     |     |         |  |
|--------------|-------|-------|------------|--------|-----|-----|---------|--|
| na znesek po |       |       |            |        |     |     |         |  |
| DFJ dinarjev | ..... | v     | appoint-ih | po     | DFJ | Din | 1.000.— |  |
| "            | "     | ..... | "          | "      | "   | "   | 500.—   |  |
|              |       |       | itd.,      | skupno |     |     |         |  |

DFJ dinarjev ..... (z besedo .....),

ki ga je glavna komisija v ..... prejela od Vrhovne komisije v Beogradu, za potrebe odvzema in zamenjave okupacijskih novčanic na svojem področju.

.....  
(kraj in datum)

.....  
(podpis)

Za sprejete vzorce potrdil izstavljajo glavne komisije Vrhovni komisiji potrdila po sledečem vzorcu:

## P o t r d i l o

za vzorce potrdil in sicer:

serija ..... od št. .... do št. .... po kosov .....

” ..... ” ” ..... ” ” ..... ” ” .....

itd. skupno kosov .....

ki jih je glavna komisija v ..... prejela od Vrhovne komisije v Beogradu za potrebe odvzema in zamenjave okupacijskih novčanic na svojem področju.

.....  
(kraj in datum)

.....  
(podpis)

### Člen 5.

Po končani zamenjavi, po potrebi pa tudi prej, zbira Vrhovna komisija okupacijske novčаницe, ki so jih glavne komisije odvzele ali zamenjale, preostale nove novčаницe kakor tudi neuporabljene vzorce za potrdila.

Za prevzete odvzete okupacijske novčаницe, preostale nove novčаницe in za neuporabljene vzorce za potrdila izstavlja Vrhovna komisija glavnim komisijam potrdila po vzorcih iz predhodnega člena z ustrezno popravljanim besedilom in s pripombo, da se ta potrdila izstavljajo na odgovornost dostaviteljev glede točne napovedbe izročениh novčаниц, oziroma potrdil do dodatnega pregleda te napovedbe po prejemniku.

Vrhovna komisija izvaja prej ko mogoče in na primeren način komisijsko kontrolno štetje prevzetih okupacijskih novčаниц, novih novčаниц in neuporabljenih vzorcev za potrdila in oprašča nato dotične glavne komisije od dolžnosti.

### Člen 6.

Pisarnica Vrhovne komisije je razdeljena na dva odseka:

1. tajništvo in
2. knjigovodstvo.

V pristojnost tajništva spada:

a) da izvršuje dopisovanje; dopise podpisuje predsednik Vrhovne komisije, če pa je odsoten, dežurni član komisije;

b) likvidira stroške Vrhovne komisije, ki nastajajo v teku odvzema in zamenjave novčanic; izdatke v zvezi s temi stroški dovoljuje predsednik Vrhovne komisije, če pa je odsoten, dežurni član komisije;

c) hrani arhiv Vrhovne komisije.

V pristojnost knjigovodstva spada vodstvo knjig in statistike, ki je v zvezi z odvzemom in zamenjavo novčanic potrebna. V ta namen odpre knjigovodstvo potrebne račune, oziroma evidence.

Knjigovodstvo knjiži na podstavi listin in poročil glavnih komisij, izdanih po vzorcu št. 1.

Osebje Vrhovne komisije postavlja in mu določa nagrado predsednik Vrhovne komisije.

## Člen 7.

Vrhovna komisija je dolžna, da prej ko mogoče po končani zamenjavi izroči zveznemu finančnemu ministrstvu obračun s poročilom o količini odvzetih in zamenjanih okupacijskih novčanic, o količini izdanih potrdil za odvzete okupacijske novčanice in o količini novih, v promet oddanih novčanic, vse to po posameznih novčnih področjih.

## II. GLAVNE KOMISIJE.

### Člen 8.

V pristojnost glavnih komisij spada:

a) da organizirajo in izvajajo odvzem in zamenjavo novčanic po obveznih smernicah Vrhovne komisije,

b) da razdelijo svoja področja na okrožja in da določijo mesta zalog,

c) da imenuje okrožne delegate, delegate, njihove namestnike in drugo osebje,

č) da dajejo potrebna navodila delegatom,

d) da prevzemajo nove novčanice od Vrhovne komisije in da dodeljujejo posameznim okrožnim delegatom količine teh novčanic,

e) da zbirajo okupacijske novčanice, odvzete na njihovem področju, in da pošiljajo po končani zamenjavi, če se

pa pokaže potreba, tudi prej, te novčance v mesta, ki jih odredi Vrhovna komisija,

f) da zavarujejo varnost novih novčanic in odvzetih okupacijskih novčanic v blagajnah na svojem delovnem področju,

g) da vodijo knjige in evidence o odvzemu in zamenjavi novčanic na njihovem področju, prav tako pa o izdanih količinah novih novčanic, dostavljenih okupacijskih novčanic, kakor tudi o izdanih vzorcih za potrdila (po serijah in številkah),

h) da zbirajo podatke o izvršenem odvzemu in zamenjavi in da jih dostavljajo Vrhovni komisiji,

i) da obveščajo prebivalstvo na svojem področju glede časa in pogojev zamenjave z vsemi primernimi sredstvi (po radiu, s tiskom, z razglasi itd.),

j) da predložijo Vrhovni komisiji po končanem odvzemu in zamenjavi sklepni obračun,

k) da vršijo vse posle v zvezi z odvzemom in zamenjavo novčanic, katere jim naloži Vrhovna komisija.

#### Člen 9.

Glavna komisija razdeli svoje področje na nekaj okrožij tako, da se v vsakem okrožju ustanovi po ena zaloga novčanic. Za mesto zaloge določi glavna komisija večje kraje, v katerih je služba javne varnosti dobro organizirana in ki so po možnosti zvezani po dobrih prometnih zvezah z bližjo in daljno okolico. Hkrati določa glavna komisija okrožne delegate (po enega za vsako okrožje), le-tem podrejene delegate z oznamenilom njihove krajevne pristojnosti, kakor tudi njih namestnike.

#### Člen 10.

Glavne komisije sprejemajo od Vrhovne komisije in deljujejo okrožnim delegatom količine novih novčanic, ki so potrebne za zamenjavo v njihovih okrožjih, kakor tudi potrebno število zakonov, smernic ali navodil in vzorcev za potrdila in poročila. Količino novih novčanic in zneske posameznih appoint-ov za področje vsakega okrožnega delegata določa glavna komisija.

Glavne komisije so dolžne organizirati kolikor mogoče gosto mrežo mest zamenjave, zato da se zamenjava prej ko mogoče izvede.

#### Člen 11.

V zvezi s predajanjem novih novčanic in vzorcev za potrdila, kakor tudi odvzetih okupacijskih novčanic, preostalih novih novčanic in neuporabljenih vzorcev za potrdila, izstavljaajo prejemniki potrdila po vzorcih iz členov 4. in 5. teh smernic z ustrezno popravljenim besedilom.

Glavne komisije so dolžne izvršiti kontrolno štetje dostavljenih okupacijskih novčanic, preostalih novih novčanic in neuporabljenih vzorcev za potrdila ter opremiti ovitke s temi novčanicami, oziroma vzorci s svojo overovitvijo, preden jih pošljejo Vrhovni komisiji, oziroma v mesta, ki jih je ta odredila.

#### Člen 12.

Pri svojem delu se morajo glavne komisije posluževati sodelovanja Jugoslovanske armade in vseh organov narodne oblasti.

Vrhovna komisija preskrbuje glavne komisije z novimi novčanicami in ostalimi potrebščinami do sedeža glavnih komisij, glavne komisije pa preskrbujejo okrožne delegate.

#### Člen 13.

Glavne komisije si uredijo pisarne po zgledu Vrhovne komisije.

Knjigovodstvo vsake glavne komisije mora imeti vse knjige, ki so potrebne za vodstvo evidence glede vseh poslov, ki so na njih področju zvezani z odvzemom in zamenjavo novčanic.

#### Člen 14.

Konec vsakega dne pošilja glavna komisija Vrhovni komisiji poročilo o stanju odvzema in zamenjave na svojem področju tekom dotičnega dne, kakor tudi o stanju blagajne v novih novčanicah in v odvzetih okupacijskih novčanicah in sicer na vzorcu št. 1.



To poročilo mora biti izdelano po sledečih navodilih:

a) poročilo se sestavlja na podstavi lastnih knjig in podatkov na vzorcu št. 1, ki so prispeli h glavni komisiji v teku dotičnega dne od okrožnih delegatov brez ozira na datum teh podatkov,

b) stanje blagajne v novih novčanicah in stanje blagajne v odvzetih okupacijskih novčanicah mora obsezati gotovino v teh novčanicah na celem področju glavne komisije, ne oziraje se na to, ali se nahajajo te novčаницe v blagajni pri sami glavni komisiji, na potu med glavno komisijo in okrožnimi delegati, pri okrožnih delegatih ali pri posameznih delegatih,

c) kolikor je to mogoče, pošlje glavna komisija to poročilo tudi po radiu in telefonu z naznanitvijo številke in datuma poročila, hkrati pa pošlje še istega dne to poročilo tudi pismeno (na vzorcu št. 1.) in naznani na vidnem mestu: »javljeno po telefonu« ali »javljeno po radiu«,

č) pismena poročila (na vzorcu št. 1.) pošiljajo glavne komisije Vrhovni komisiji po možnosti vsakega dne,

d) ta poročila podpisuje predsednik glavne komisije, če pa je on odsoten, dežurni član,

e) poročila je treba poslati na naslov: Vrhovna komisija za odvzem in zamenjavo novčanic, Beograd, Brankova ulica št. 2, kolikor pa se ona pošiljajo po telefonu, jih je treba oddajati na telefonske številke 20-134, 20-139 in 29-317.

## Člen 15.

Vse stroške za izvedbo odvzema in zamenjave novčanic nosi Vrhovna komisija.

Vrhovna komisija pooblašča glavne komisije: a) da se za one stroške, kolikor nastanejo pred začetkom zamenjave, zadolžijo pri oblasti na svojem področju z obvezo, da bodo poravnale ta dolg po začetku zamene iz količine novih novčanic, ki so jih sprejele od Vrhovne komisije zaradi zamenjave, in b) da take izdatke po začetku zamenjave pokrivajo neposredno iz količine novih novčanic, ki so jih prejele od Vrhovne komisije.

Pobotnice za izdatke te vrste držijo glavne komisije v svoji blagajni kot gotovino, po končani zamenjavi pa so dolžne ob predložitvi sklepnega obračuna Vrhovni komisiji

predložiti tej komisiji tudi obračun izplačanih stroškov s pokritnimi listinami.

Vrhovna komisija priznava samo stvarne in neobhodno potrebne izdatke.

#### Člen 16.

Če zaidejo posamezne glavne komisije v položaj, da v danem trenutku ne razpolagajo z zadostnim zneskom novih novčanic in da bi se zaradi tega morala z ozirom na oddaljenost Vrhovne komisije začasno ustaviti nadaljnja zamenjava na njihovem področju, dokler ne prispejo nove količine novčanic, se dovoljuje tem glavnim komisijam, da se izjemoma preskrbijo z novimi novčanicami pri najbližji glavni komisiji, oziroma njeni okrožni zalogi, o čemer je okrožni delegat dolžan obvestiti svojo glavno komisijo, obe glavni komisiji pa sta dolžni poročati o tem Vrhovni komisiji zaradi knjiženja, ki je potrebno.

#### Člen 17.

Glavne komisije so dolžne, da po končani zamenjavi prej ko mogoče predložijo Vrhovni komisiji obračun s poročilom o količini odvzetih in zamenjanih okupacijskih novčanic na njihovem področju (po valutah in appoint-ih), o količini izdanih potrdil za odstranjene okupacijske novčnice in o količini novih novčanic, danih v promet (po appoint-ih).

#### Člen 18.

Člani glavne komisije morajo ostati v svojem področju tudi po preteku roka za zamenjavo, dokler jih ne odpokliče Vrhovna komisija.

### III. OKROŽNI DELEGATI.

#### Člen 19.

V pristojnost okrožnih delegatov spada:

a) da razdelijo svoje okrožje soglasno z glavno komisijo na področja posameznih delegatov in upoštevajo pri tem potrebo, da je v vsakem okraju vsaj po en delegat,

b) da prevzemajo od pristojne glavne komisije na zalogo za pódrejeno jim okrožje nove novčаницe, kakor tudi potrebno število zakonov, smernic ali navodil in vzorcev za potrdila in poročila in da razdeljujejo novčаницe iz te zaloge, kakor tudi ostale omenjene potrebščine med posamezne, njim podrejene delegate po svojem preudarku,

c) da zbirajo okupacijske novčаницe, odvzete v njihovem okrožju, in da pošiljajo po končani zamenjavi, če se pa pokaže potreba, tudi prej, te novčаницe v smislu navodila pristojne glavne komisije,

č) da zberejo po končani zamenjavi preostale nove novčаницe in neuporabljenе vzorce za potrdila in da pošljejo te novčаницe oziroma vzorce pristojni glavni komisiji,

d) da poskrbijo za varnost novčanic v blagajnah svojega področja,

e) da vodijo evidenco o odvzemu in zamenjavi novčanic v svojem okrožju, kakor tudi o izdanih novih novčanicah, o prevzetih okupacijskih novčanicah in o izdanih vzorcih za potrdila (po serijah in številkah),

f) da zbirajo podatke o izvršenem odvzemu in zamenjavi novčanic v svojem okrožju in da obveščajo vsak dan o tem odvzemu in zamenjavi pristojne glavne komisije,

g) da obveščajo prebivalstvo v svojih okrožjih z vsemi primernimi sredstvi o času in pogojih zamenjave na krajevno običajen način,

h) da predložijo pristojni glavni komisiji ob sklepu odvzema in zamenjave končni obračun.

## Člen 20.

V zvezi s predajanjem novih novčanic in vzorcev za potrdila, kakor tudi odvzetih okupacijskih novčanic, preostalih novih novčanic in neuporabljenih vzorcev za potrdila izstavljaajo prejemniki potrdila po vzorcih iz členov 4. in 5. teh smernic z ustrezno popravljenim besedilom.

Okrožni delegati so dolžni izvršiti kontrolno štetje prevzetih okupacijskih novčanic, preostalih novih novčanic in neuporabljenih vzorcev za potrdila in opremiti ovitke s temi novčanicami, oziroma vzorci s svojo overovitvijo, preden jih pošljejo pristojni glavni komisiji, oziroma po njenem navodilu.

## Člen 21.

Okrožni delegati skrbijo za to, da se izročene jim nove in odvzete okupacijske novčanice spravijo v blagajne in pazijo na varnost teh blagajn.

V ta namen se morajo posluževati okrožni delegati sodelovanja Jugoslovanske armade in vseh organov narodne oblasti.

Izdajanje novih novčanic in drugih potrebščin delegatom iz svojega okrožja, kakor tudi prejem odvzetih okupacijskih novčanic, preostalih novih novčanic in neuporabljenih vzorcev za potrdila od teh delegatov, izvajajo okrožni delegati na svojem sedežu.

## Člen 22.

Pri vseh poslih, ki so v zvezi z odvzemom in zamenjavo novčanic v njihovem okrožju, vzdržujejo okrožni delegati evidenco, ki je potrebna, da morejo vsak čas ugotoviti:

A. stanje blagajne v novih novčanicah v zalogi in pri delegatih in sicer:

- a) znesek sprejetih novih novčanic,
- b) znesek novih novčanic, ki so jih izročili podrejenim delegatom ali v smislu člena 24. teh smernic,
- c) preostale nove novčanice, prevzete od podrejenih delegatov,
- č) preostale nove novčanice, ki so jih vrnilo pristojni glavni komisiji,
- d) stanje novih novčanic v njihovi zalogi in pri posameznih podrejenih delegatih,

B. stanje blagajne v odvzetih okupacijskih novčanicah v zalogi in pri delegatih in sicer:

- a) okupacijske novčanice, ki so bile položene pri podrejenih delegatih,
- b) od podrejenih delegatov prevzete okupacijske novčanice,
- c) znesek okupacijskih novčanic, odposlanih po navodilu pristojne glavne komisije,
- č) stanje odvzetih okupacijskih novčanic v njihovi zalogi in pri podrejenih delegatih,

C. po serijah in številkah ugotovljeno stanje vzorcev za potrdila v zalogi in pri delegatih in sicer:

- a) število sprejetih vzorcev,
- b) število vzorcev, izdanih podrejenim delegatom,
- c) število neuporabljenih vzorcev, ki so jih delegati vrnili,
- č) stanje vzorcev v zalogi.

#### Člen 23.

Konec vsakega dne pošlje okrožni delegat pristojni glavni komisiji na vzorcu številka 1 poročilo o stanju odvzema in zamenjave na svojem področju v teku dotičnega dne, kakor tudi o stanju blagajne v novih novčanicah in v odvzetih okupacijskih novčanicah tako, da vsebuje njegovo poročilo stanje zamenjave in stanje blagajn v celem okrožju in ne samo v blagajni njemu podrejene zaloge.

Za sestavo in pošiljatev teh poročil, ki jih mora sestaviti oblastni delegat na podstavi lastne evidence in podatkov, kateri so mu prispeli v teku dotičnega dne od podrejenih delegatov (prav tako na vzorcu št. 1), se uporabljajo predpisi člena 14. teh smernic ustrezno.

#### Člen 24.

Če zaidejo posamezni okrožni delegati v položaj, da v danem trenutku ne razpolagajo z zadostnim zneskom novih novčanic, in da bi se morala zaradi tega z ozirom na oddaljenost sedeža pristojnih glavnih komisij začasno ustaviti nadaljnja zamena na njihovem področju, dokler ne prispejo nove količine novčanic, se dovoljuje tem delegatom izjemoma, da si preskrbijo nove novčаницe pri najbližjem okrožnem delegatu s področja iste ali druge glavne komisije, o čemer so prizadeti okrožni delegati dolžni poročati svojim glavnim komisijam zaradi knjiženja, ki je potrebno.

#### Člen 25.

Okrožni delegati morajo prej ko mogoče po končani zamenjavi predložiti pristojni glavni komisiji obračun s poročilom o količini odvzetih in zamenjanih okupacijskih nov-

čanic (po valutah in appoint-ih), o količini izdanih potrdil za odvzete okupacijske novčаницe in o količini novih novčanic, danih v promet (po appoint-ih) v njihovem okrožju.

#### Člen 26.

Okrožni delegati morajo ostati na svojem sedežu tudi po preteku roka za zamenjavo, dokler jih ne odpokliče pristojna glavna komisija.

### IV. DELEGATI.

#### Člen 27.

V pristojnost delegatov spada:

a) organiziranje mest zamenjave (okenc) na področju, kjer so pristojni, kakor tudi vodstvo njihovega delovanja,

b) imenovanje pomožnega osebja,

c) prevzemanje novih novčanic in potrebnega števila zakonov, smernic ali navodil in vzorcev za potrdila in poročila od pristojnega okrožnega delegata in razdelitev teh novčanic, kakor tudi omenjenih potrebščin med posamezna mesta zamenjave po njihovem preudarku,

č) zbiranje odvzetih okupacijskih novčanic na njihovem področju in po končani zamenjavi, po potrebi pa tudi prej, teh novčanic okrožnemu delegatu v smislu navodila okrožnega delegata ali glavne komisije,

d) da zbere po končani zamenjavi preostale nove novčаницe in neuporabljene vzorce za potrdila in da pošlje te novčаницe, oziroma vzorce pristojnemu okrožnemu delegatu,

e) da se briga za varnost prevoza in shrambe novih novčanic in odvzetih okupacijskih novčanic,

f) da vodi evidenco o odvzemu in zamenjavi novčanic na svojem področju, prav tako pa tudi o izdanih novih novčanicah, prevzetih okupacijskih novčanicah in o izdanih vzorcih za potrdila (po serijah in številkah),

g) da zbirajo podatke o izvršenem odvzemu in zamenjavi novčanic na svojem področju in obveščajo vsak dan o tem odvzemu in zamenjavi pristojnega okrožnega delegata,

h) da obveščajo na krajevno običajen način z vsemi primernimi sredstvi prebivalstvo na svojem področju glede časa in pogojev zamenjave,

i) da predložijo konec odzema in zamenjave pristojnemu okrožnemu delegatu sklepni obračun.

#### Člen 28.

Za izvršitev v točki a) predhodnega člena zadane naloge ustanovijo delegati mesta zamenjave v okrajnih in drugih večjih krajih na svojem področju in upoštevajo pri tem potrebo, da so mesta zamenjave lahko pristopna vsemu prebivalstvu dotičnega kraja. Mesta zamenjave določajo delegati v vseh primernih ustanovah na svojem področju (pri denarnih zavodih, pri davčnih oddelkih, poštah, šolah, občinah itd.), pomožne organe pa si poiščejo med bančnimi, davčnimi, poštnimi, prosvetnimi in drugimi državnimi in zasebnimi uslužbenci, glede katerih ocenijo, da bodo lahko obvladali mehanizem zamenjave.

Za vsako mesto zamene, na katerem delegati ne morejo biti stalno navzočni, postavi glavna komisija namestnike (člen 8., točka c).

#### Člen 29.

Za prevzem novih novčanic in potrebščin v zvezi z odvzemom in zamenjavo novčanic, kakor tudi za predajanje odvzetih okupacijskih novčanic, preostalih novih novčanic in neuporabljenih vzorcev za potrdila, se podajajo delegati osebno na sedež okrožnih zalog in so dolžni poskrbeti tudi za prevozna sredstva in za varnost prevoza.

V zvezi s predajanjem novih novčanic in vzorcev za potrdila, kakor tudi odvzetih okupacijskih novčanic, preostalih novih novčanic in neizkoriščenih vzorcev za potrdila izstavljajo prejemniki potrdila po vzorcih iz členov 4. in 5. teh smernic z ustrezno popravljanim besedilom.

#### Člen 30.

Prevzete okupacijske novčanice morajo biti vezane (po valutah in appoint-ih) v zvezke s po 1000 kosi, overovljene

po namestniku delegata in zavite v ovitke (omote) tudi po valutah in appoint-ih.

Ti ovitki (omoti) morajo biti (zunaj in znotraj) opremljeni s kontrolnim listkom, ki označuje vsebino po valutah in appoint-ih.

Delegati so dolžni, da izvršijo pred zavijanjem kontrolno štetje prevzetih okupacijskih novčanic in da opremijo kontrolni listek vsakega ovitka, v katerem so te novčаницe, s svojo overovitvijo, preden ga pošljejo pristojnemu okrožnemu delegatu.

Na isti način se morajo ravnati tudi pri preostalih novih novčanicah in pri neuporabljenih vzorcih za potrdila.

#### Člen 31.

Delegati skrbijo za shrambo izročeni jim novih in odvzetih okupacijskih novčanic v blagajne in v druge varne prostore in se brigajo za varnost teh blagajn in prostorov.

Tako kot glavne komisije in okrožni delegati se morajo tudi delegati pri izvrševanju naloge, ki jim je naložena, posluževati sodelovanja Jugoslovanske armade in vseh organov narodne oblasti.

#### Člen 32.

O vseh poslih v zvezi z odvzemom in zamenjavo novčanic na svojem področju vzdržujejo delegati evidenco, ki je potrebna, da se da vsak čas ugotoviti stanje blagajne v novih novčanicah, stanje blagajne v odvzetih okupacijskih novčanicah in stanje vzorcev za potrdila (po serijah in številkah).

#### Člen 33.

Konec vsakega dne pošljejo delegati pristojnemu okrožnemu delegatu na vzorcu številka 1 poročilo o stanju odvzema in zamenjave na svojem področju v teku dotičnega dne, kakor tudi o stanju blagajne v novih novčanicah in v odvzetih okupacijskih novčanicah tako, da vsebuje njihovo poročilo stanje zamenjave in stanje blagajn na vsem njihovem področju.

Za sestavo in pošiljatev teh poročil, ki jih sestavljajo delegati na podstavi lastne evidence in podatkov, ki so jim



prispeli v teku tega dne od podrejenih namestnikov delegata (prav tako na vzorcu številka 1), se uporabljajo predpisi člena 14. teh smernic ustrezno.

#### Člen 34.

Če zaidejo posamezni delegati v položaj, da v danem trenutku ne razpolagajo z zadostnim zneskom novih novčanic in da bi se morala zaradi tega z ozirom na oddaljenost sedeža pristojnega okrožnega delegata začasno ustaviti nadaljnja zamena na njihovem področju, dokler ne prispejo nove količine novčanic, se dovoljuje prizadetim delegatom izjemoma, da si preskrbijo nove novčance pri najbližjem delegatu s področja istega ali drugega okrožja, o čemer so ti delegati dolžni poročati svojim okrožnim delegatom zaradi knjiženja, ki je potrebno.

#### Člen 35.

Delegati morajo prej ko mogoče po končani zamenjavi predložiti pristojnemu okrožnemu delegatu obračun s poročilom o količini odvzetih in zamenjanih okupacijskih novčanic (po valutah in appoint-ih), o količini izdanih potrdil za odvzete okupacijske novčance in o količini novih novčanic, danih v promet (po appoint-ih) na njihovem področju.

#### Člen 36.

Vsak delegat in njegovi namestniki morajo ostati v mestu zamenjave tudi po preteku roka za zamenjavo, dokler jih ne odpokliče pristojna glavna komisija, oziroma okrožni delegat.

### V. ORGANIZACIJA IN DELO PRI POSAMEZNIH MESTIH ZAMENJAVE.

#### Člen 37.

Da se pospeši zamenjava, je priporočljivo, da se odpre na enem mestu zamenjave večje število okenc za prevzem okupacijskih novčanic, toda samo eno okence za izplačilo novih dinarjev.

### Člen 38.

Ob predlaganju novčanic se mora vsak donosilec legitimirati. Na vidnem mestu legitimacije pristavljajo organi, ki vršijo zamenjavo, s črnilom znamenje »zam.«, svoj podpis (paraf) in znesek izplačanih DFJ dinarjev.

### Člen 39.

Predlaganje novčanic za tuj račun ni dovoljeno. Izjeme od tega pravila so sledeče:

1. bolezen lastnika novčanic, ki mora biti ugotovljena z zdravniškim spričevalom; v takem primeru predloži zastopnik bolnega lastnika novčanic tudi njegovo legitimacijo zato, da se zabeleži znamenje, da je bila zamenjava izvršena;

2. prebivalci oddaljenih naselij smejo položiti tudi novčance, ki pripadajo drugim osebam iz istega naselja, in sicer na podstavi seznama, v katerem morajo biti navedeni zneski in osebe, ki po drugem polagajo novčance v zamenjavo; ta seznam mora biti overovljen po krajevnem Narodno-osvobodilnem odboru in priložene mu morajo biti legitimacije oziroma nadomestne izkaznice lastnikov zato, da se zabeleži na njih znamenje, da je bila zamenjava izvršena;

3. uslužbenci vseh narodnih oblasti, kakor tudi uslužbenci in delavci, ki so zaposleni pri zasebnih tvrdkah in podjetjih in drugih ustanovah, smejo položiti novčance za zamenjavo po svojih predstojništvih oziroma tvrdkah, podjetjih in ustanovah, kjer so zaposleni; za te osebe se izvrši zamenjava novčanic po pooblaščenju na podstavi seznama, ki mora biti overovljen po predstojništvu, tvrdki, podjetju ali ustanovi in ki mu morajo biti priložene poleg novčanic tudi legitimacije oziroma nadomestne izkaznice lastnikov zato, da se zabeleži na njih znamenje, da je bila zamenjava izvršena.

Pravne osebe polagajo novčance po osebah, ki so jih za to pooblastile.

### Člen 40.

Organi zamenjave prevzemajo od donosilcev okupacijske novčance, ki so jih donosilci že zložili po valutah in appointih.

#### Člen 41.

Organi zamenjave ne sprejemajo na zamenjavo novčanic, ki so poškodovane za več kakor za četrtno, t. j. zamenjujejo se kot cele samo tiste poškodovane novčanice, od katerih se za zamenjavo predloži del, ki je večji, kakor tri četrtine.

#### Člen 42.

Med trajanjem odstranitve in zamenjave poslujejo vsi organi zamenjave ne samo v delavnikih, temveč tudi v nedeljah in praznikih.

#### Člen 43.

Podrobna navodila glede poslovanja na okencih vsebujejo dopolnilne smernice.

Beograd, 1945. leta.

**VRHOVNA KOMISIJA**  
**za odvzem in zamenjavo novčanic.**

Vrhovna komisija za odvzem novčanic in njihovo zamenjavo predpisuje sledeče

## **DOPOLNILNE SMERNICE**

### **I. NAČIN ZAMENJAVE.**

#### **Člen 1.**

Odvzem in zamenjava novčanic navedenih v čl. 3. teh Smernic se bo izvršila v roku, ki ga odreja Zakon o tečajih okupacijskih novčanic in o poravnanju obvez (v sledečih členih imenovan Zakon o tečajih).

Vsi organi zamenjave so dolžni, da v času dokler traja odvzem novčanic iz prometa in njihova zamenjava, delajo ne samo ob delavnikih, temveč tudi ob nedeljah in praznikih, a delovni čas z občinstvom traja vsakega dne, po krajevnih razmerah, od 7. do 14. ure nepretrgoma ali pa od 7. do 12. in od 14. do 16. ure, a če je potrebno tudi preko tega časa.

#### **Člen 2.**

V mestu zamenjave se sprejemajo zaradi odvzema iz prometa okupacijske novčanice in boni, za katere se v točki 4., čl. 1 »Zakona o tečajih za odvzem iz prometa lirskih bonov in okupacijskih novčanic in o poravnanju obvez na denarnih področjih italijanske lire, nemške marke in penga (Slovenija)« predvideva na dotičnem področju odvzem iz prometa, ne pa tudi zamenjava.

#### **Člen 3.**

Zaradi zamenjave se sprejemajo, in sicer:

**A. Na denarnem področju italijanske lire** — na teritoriju, ki je za časa okupacije do 9. septembra 1943 bil pod italijansko vojno in civilno upravo (Ljubljanska pokrajina):

lirski boni izdani od Denarnega zavoda za Slovenijo, novčanice italijanske lire, in takozvani Rupnikovi lirski boni — na vsem tem področju;

B. Na denarnem področju nemške marke — na teritoriju, ki je v toku okupacije bil ves čas pod nemško vojno in civilno upravo (Štajerska in Gorenjska):

novčanice nemške marke (izdanja Reichsbanke) — na vsem tem področju;

lirski boni, izdani od Denarnega zavoda za Slovenijo;

C. Na denarnem področju madžarske penge — na teritoriju, ki je za časa okupacije bil pod madžarsko upravo (Prekmurje):

novčanice na penge — na vsem tem področju.

Spisek in opis vseh navedenih bonov in okupacijskih novčanic se nahajata na kraju teh Smernic.

#### Člen 4.

V primeru predaje novčanic in bonov, ki se na odgovarjajočem denarnem področju sprejemajo zaradi zamenjave po predpisih čl. 3. teh Smernic, je postopek sledeči:

I. Pri zneskih novčanic in bonov, katerih protivrednost obračunana po tečajih navedenih v čl. 3. Zakona o tečajih za Slovenijo, ne presega znesek od 5000.— D.F. J. dinarjev, se zamenjava vrši v celoti. V tem primeru se ne izdajajo nikakršna potrdila. Na ta način izvršene zamenjave (t. j. brez izdanja potrdil) se vpisujejo v spisek, ki je v ta namen posebej sestavljen in ki ima sledeče kolone: 1. redno številko, 2. številko legitimacije odnosno izkaznice, 3. priimek in ime, odnosno naziv ustanove ali firme, 4. kraj iz katerega je prinosilec, 5. znesek donesenih okupacijskih novčanic oz. bonov in 6. znesek D.F. J. dinarjev, ki se izplačuje.

Na denarnem področju lire (Ljubljanska pokrajina) in na denarnem področju marke (Štajerska in Gorenjska) se bodo v spisku odprle in izpolnjevale odgovarjajoče kolone za okupacijske lirske novčanice odnosno novčanice marke in za vsako vrsto lirskih bonov, v smislu čl. 3. teh Smernic.

V primeru da neka oseba prinese v zamenjavo dve ali več vrst plačilnih sredstev (čl. 3. pod A. in B. teh Smernic),

ter da protivrednost vseh teh plačilnih sredstev presega znesek 5000.— D.F. J. dinarjev, izračunan po tečajih iz čl. 3. Zakona o tečajih za Slovenijo, se bo postopalo po predpisih odst. II. tega člena, t. j. v tem primeru se bodo izdajala potrdila.

II. Ob priliki donošenja okupacijskih novčanic in bonov, katerih protivrednost presega znesek 5000.— D.F. J. dinarjev, se zamenjava vrši v obliki izdajanja potrdila in delnega izplačila v D.F. J. dinarjih. Za novčаницe, ki se na ta način odvzamejo iz prometa, se izplačuje znesek 5000.— D.F. J. dinarjev, ne glede na višino zneska donošenih okupacijskih novčanic in bonov.

### Člen 5.

Okupacijske novčаницe in boni, položeni v smislu toč. 4., čl. 1. Zakona o tečajih za Slovenijo ter ustrezno čl. 2. teh Smernic, se sprejemajo **samo v cilju odvzema iz prometa**. Na novčаницe in bone, ki se na ta način odvzamejo iz prometa, se donositeljem izdajajo ločena potrdila, toda na podlagi teh potrdil se ne izplačuje nobena protivrednost v D.F. J. dinarjih.

## II. IZPOLNJEVANJE POTRDIL.

### Člen 6.

V potrdila, ki se izdajajo na novčаницe in bone, ki so zakonito plačilno sredstvo na dotičnem denarnem področju ali so z njim izenačeni, se vpisujejo celokupni sprejeti zneski okupacijskih novčаниц in bonov, in sicer posebej zneski vsake poedine vrste. V primeru, da se prinosilcu izdata dve potrdili na novčаницe in bone, ki so zakonito plačilno sredstvo na dotičnem področju ali ki so z njim izenačeni, ker je prinesel več vrst plačilnih sredstev, ki se ne morejo zapisati vse v eno potrdilo, se bo v prvo potrdilo vpisal znesek izplačanih D.F. J. dinarjev, medtem ko se bo v drugo potrdilo vpisal tekst: »Vrednost v D.F. J. dinarjih je izplačana na podlagi potrdila serija ..., štev....«.

Potrdila se morajo izpolnjevati s čitljivim rokopisom, ustrezno pojasnilu na samem formularju potrdila. Potrdila se izpisujejo izključno s tintnim svinčnikom. Pri izpisavanju

potrdila se istočasno s pomočjo indiga izpolnjujejo tudi plačilni nalog za blagajno, položnica in kopija potrdila. Na linijo, izpod katere je natiskano: »Podpis delegata«, delegat oz. zastopnik delegata stavlja svoj originalni podpis. Podpisi morajo biti čitljivi.

En list indigo papirja (razdeljen na tri dele) služi za izpolnjevanje enega potrdila z njegovimi prilogami, ter se lahko uporablja toliko časa, dokler je izpisani tekst na potrdilih popolnoma čitljiv.

Položnica mora biti podpisana, a podpisuje jo svojeručno prinosilec novčanic na predvidenem mestu, in sicer potem, ko je potrdilo izpolnjeno.

### Člen 7.

Na način, objasnjen v predhodnem členu, se izpolnjujejo tudi potrdila, ki se izdajajo na okupacijske novčanice in bone, odvzete iz prometa v smislu odstavka 4., čl. 1., Zakona o tečajih za Slovenijo, z razliko, da se v tako izdana potrdila ne vpisuje znesek izplačanih D.F.J. dinarjev, ker se na podlagi teh potrdil ne vršijo nikakršna izplačila, ter se odgovarjajoče mesto v potrdilu mora prečrtati.

V teh primerih prinosilec novčanic oz. bonov daje na položnicah tudi izjavo o načinu, kako je prišel do novčanic oz. bonov; ako bi prinosilec odbil, da da tako izjavo, delegat oz. zastopnik delegata utrjuje to okolnost na položnici.

### Člen 8.

Na vsakem mestu zamenjave se potrdila morajo izdajati počenši z najmanjšo serijo in številko, in sicer po redu.

V primeru, da se ob priliki izpolnjevanja potrdila napravi kakršna koli napaka, se ta potrdila z odgovarjajočimi prilogami (plačilni nalog blagajni, položnica, kopija potrdila) puščajo v bloku potem, ko se z velikimi črkami preko celega potrdila poševno izpiše: »ANULIRANO«.

Vsi neizkoriščeni formularji za potrdila v bloku, ki zadnjega dne zamenjave ni do kraja izkoriščen, se morajo anulirati na način, ki je v tem členu predviden. Pri dajanju končnega obračuna se ti anulirani formularji potrdil morajo pokazati, kakor tudi vsi drugi anulirani formularji.

### III. ORGANIZACIJA IN DELO PRI POEDINIHI MESTIH ZAMENJAVE.

#### Člen 9.

Na enem mestu zamenjave morajo delati najmanj sledeče osebe: delegat oziroma zastopnik delegata, blagajnik prejema okupacijskih novčanic, likvidator (pisar-obračunski uradnik), dva števca (oziroma števke) ter blagajnik izplačila novih novčanic.

Starešina mesta zamenjave je delegat oziroma zastopnik delegata, pod čigar se vodstvom vrši delo zamenjave; delegat oziroma zastopnik delegata ne more istočasno biti blagajnik, likvidator ali števec. Blagajnik prejema okupacijskih novčanic ter bonov s števci ureja ter prešteva done-sene novčanice in bone. V kolikor bi nastala potreba in v kolikor obstoja možnost, se priporoča, da na enem mestu zamenjave delata dva blagajnika prejema okupacijskih novčanic in bonov, od katerih eden sprejema novčanice in bone, ki se zamenjujejo v celoti, a drugi novčanice in bone, ki se odzamejo iz prometa oziroma zamenjujejo proti izdaji potrdila. Likvidator (pisar-obračunski uradnik) vodi spisek, predviden za vpisovanje zneskov, ki se zamenjujejo v celoti ter izpolnjuje potrdila, katerih izdajanje je predvideno v odstavku II., čl. 4. in čl. 5. teh Smernic. Blagajnik izplačila vrši izplačilo novih novčanic.

#### Člen 10.

Potem, ko je blagajnik prejema okupacijskih novčanic in bonov legitimiral njihovega prinosilca ter s svojimi števci preštel sprejete novčanice in bone, ki se po predpisih čl. 4., odst. I., teh Smernic zamenjujejo v celoti (brez izdajanja potrdil), likvidator vnese podatke v spisek, čigar so kolone predvidene v istem členu teh Smernic. Ko je en list spiska izpolnjen, ga likvidator parafira, a podpisuje ga blagajnik prejema okupacijskih novčanic in bonov ter pošlje delegatu oziroma zastopniku delegata, ki kontrolira obračun zneska, ki ga je treba izplačati, podpiše spisek ter ga preda blagajniku izplačila. Blagajnik izplačila vrši izplačilo novih novčanic osebam zavedenim v spisek potem,



ko jih je predhodno legitimiral. Vsak spisek, na podlagi katerega so izvršena vsa izplačila, podpiše blagajnik izplačila. Spisku se morajo priložiti vse priloge — dokumenti (spremni akti državnih uradov, potrdila bolnikov, polnomočja in dr.).

#### Člen 11.

Pri polaganju okupacijskih novčanic in bonov, ki so zakonito plačilno sredstvo na dotičnem področju ali so z njim izenačeni, in ki se zamenjujejo v obliki izdajanja potrdil in delnega izplačila v D. F. J. dinarjih po predpisih odst. II., čl. 4. teh Smernic, blagajnik prejema, potem ko je legitimiral prinosilca, urejuje in šteje s svojimi števci prinesene novčanic in bone. Ko je štetje izvršeno, likvidator v bloku izpolnjuje potrdilo, a istočasno s pomočjo indiga tudi plačilni nalog blagajni, položnico in kopijo potrdila. Blagajnik prejema okupacijskih novčanic in bonov in likvidator nató parafirata v bloku izpolnjeno potrdilo v spodnjem desnem oglu. Ko je potrdilo izpolnjeno, se ves blok potrdil pošlje delegatu oziroma zastopniku delegata, ki po izvršenem pregledu točnosti obračuna podpiše potrdilo, a s pomočjo indiga tudi ostale tri formularje ter vrača blok blagajniku prejema okupacijskih novčanic in bonov. Blagajnik prejema okupacijskih novčanic in bonov, potem ko je izločil iz bloka potrdilo, nalog za izplačilo blagajni ter položnico na perforiranem mestu, daje prinosilcu novčanic in bonov potrdilo in položnico, ki jo prinosilec podpiše, a nalog za izplačilo internim potom pošlje blagajniku izplačila. Blagajnik izplačila novih novčanic in bonov more izvršiti izplačilo šele, ko od blagajnika prejema dobi plačilni nalog, od prinosilca novčanic in bonov pa podpisano položnico in potrdilo. Potem, ko je prekontroliral, da li se zneski v navedenih dokumentih ujemajo, blagajnik izplačila zadrži položnico ter plačilni nalog, a prinosilcu izplača znesek novih novčanic, ki je naveden v izplačilnem nalogu, ter mu vrne potrdilo. Blagajniku se izplačilo prizna samo, če ga opraviči z izplačilnim nalogom ter z odgovarjajočo položnico. Blagajnik izplačila urejuje položnice in izplačilne naloge po serijah in številkah. Položnici se morajo priložiti vse priloge — dokumenti (spremni akti državnih uradov, potrdila bolnikov, polnomočja in dr.).

## Člen 12.

Postopek, naveden v predhodnem členu, se uporablja tudi v primeru izdajanja potrdil na okupacijske novčance in bone ustrezno čl. 5. teh Smernic, samo da v tem primeru prinosilec daje na položnici izjavo o načinu, kako je prišel do novčanic in bonov ter podpisano položnico takoj vrne blagajniku prejema okupacijskih novčanic in bonov; plačilni nalogi za blagajno se v tem primeru ne trgajo iz bloka, ker se na podlagi teh potrdil ne vršijo nikaka izplačila v D. F. J. dinarjih. Za izdajanje potrdil v takih slučajih se morajo uporabljati ločeni bloki.

Na potrdilih, ki se izdajajo v smislu tega člena, se vpišuje tudi znesek novčanic in bonov, ki so zakonito plačilno sredstvo na dotičnem denarnem področju ali so s njim izenačeni, a ki jih je dotična oseba prinesla v zamenjavo.

## Člen 13.

Način dela, ki je obrazložen v čl. 9., 10., 11. in 12. teh Smernic, se uporablja ustrezno tudi v primerih, da se v primeru potrebe pri istem mestu zamenjave odpre več blagajn prejema okupacijskih novčanic.

## Člen 14.

Pred začetkom dnevnega dela delegat oziroma zastopnik delegata daje potreben znesek novih novčanic blagajniku izplačil ter potrebno število formularjev za potrdila (v blokih) likvidatorju. Blagajnik in likvidator izdajata pobotnice na sprejete novčance in sprejete formularje potrdil po čl. 4. Splošnih smernic. V primeru potrebe delegati oziroma zastopniki delegatov izdajajo novčance in formularje potrdil tudi v toku dela.

Po končanem dnevnem poslu, delegat oziroma zastopnik delegata z blagajnikom prejema okupacijskih novčanic in bonov ter blagajnikom izplačil novih novčanic utrjuje dnevno stanje blagajne. Stanje blagajne v prejetih okupacijskih novčanicah in bonih mora biti enako vsoti zneskov, sprejetih na podlagi potrdil (ki se dobi s seštevanjem podatkov iz kopij potrdil) in zneskov,

sprejetih po spiskih. Stanje blagajne v novih novčanicah mora biti enako znesku, ki se dobi, kadar se od skupnega zneska novih novčanic danih blagajniku izplačil na začetku posla odbije znesek izplačanih novih novčanic, na podlagi potrdil in izplačanih novih novčanic na podlagi spisikov.

Potem, ko se utrdi točnost stanja blagajn prejema in izplačil, delegat oziroma zastopnik delegata prejme preostale nove novčanice, okupacijske novčanice in bone in ves drugi material (neizkoriščene formularje za potrdila, bloke s kopijami izkoriščenih potrdil, plačilne naloge, položnice in spiske s spremnimi akti) ter vrne pobotnice, ki jih je pri začetku dela vzel od blagajnika izplačil in likvidatorja v smislu čl. 4. Splošnih smernic. V primeru, da se ob priliki pregleda utrdi kakršna koli nepravilnost, je treba o tem sestaviti zapisnik.

Nato delegati oziroma zastopniki delegatov sestavijo dnevno poročilo na formularju št. 1, ustrezno navodilom, ki so navedena v čl. 26., 27., 28., 29. in 30. teh Smernic.

#### Člen 15.

Kontrolni list, ki je predviden v čl. 30. Splošnih smernic se stavlja na vrh vsakega svežnja novčanic po 1000 komadov, nakar se ta sveženj mora križema vezati z vrvico. Na kontrolnem listu se mora z velikimi številkami označiti število novčanic odnosno bonov, njihovo posamezno vrednost ter skupno vrednost tega svežnja (n. pr. 1000 kom. po 500.— lir, skupaj 500.000 lir, ali 1000 kom. po 100 mark, skupaj 100.000 mark). Na desno spodnjo stran kontrolnega lista stavlja svoj čitljiv podpis blagajnik in števci, ki so šteli novčanice in bone, združene v ta sveženj, in izpod teh podpisov se mora čitljivo podpisati delegat oziroma zastopnik delegata. Na levo spodnjo stran se stavlja označitev kraja, kjer je zamenjava izvršena in datum.

Na isti način se izpolnjujejo kontrolni listi, ki se stavijo na pakete, sestavljene od več svežnjev po 1000 komadov novčanic in bonov, a overijo jih organi, ki so predvideni v čl. 30., 20. in 11. Splošnih smernic.

## IV. KONČNI OBRAČUN.

### Člen 16.

V najkrajšem roku po končani zamenjavi, zastopniki delegatov položijo končni obračun pristojnemu delegatu s poročilom za svoje mesto zamenjave, v katerem mora biti označeno:

A. Nove novčance, in sicer:

1. znesek sprejetih novih novčanic;
2. znesek novih novčanic, izdanih v zameno za okupacijske novčance in bone, odvzete iz prometa, in sicer:
  - a) na podlagi zamenjave v celoti (brez izdajanja potrdil) z označitvijo števila oseb, ki so na ta način izvršile zamenjavo, in
  - b) na podlagi zamenjave proti izdajanju potrdil z označitvijo števila oseb, ki so na ta način izvršile zamenjavo;
3. znesek novih novčanic, eventualno vrnjenih pristojnemu delegatu v toku zamenjave, in
4. znesek preostalih novih novčanic.

B. Iz prometa odvzete okupacijske novčance in boni (po valutah, vrstah in apoenih), in sicer:

1. znesek iz prometa odvzetih okupacijskih novčanic, ki so bile zakonito plačilno sredstvo na dotičnem denarnem področju ali ki so z njim bile izenačene, in sicer:
  - a) po spiskih (t. j. ki so zamenjane v celoti) in
  - b) po potrdilih (t. j. ki so zamenjane samo delno);
2. zneske iz prometa odvzetih okupacijskih novčanic in bonov, ki niso bile zakonito plačilno sredstvo, niti z njim izenačene.

V kolikor je zastopnik delegata v toku zamenjave predajal delegatu okupacijske novčance in bone, ima označiti v končnem obračunu tudi znesek že predanih novčanic in bonov, kakor tudi znesek preostalih novčanic in bonov, ki se ima predati s končnim obračunom.

C. Potrdila, in sicer:

1. število sprejetih formularjev za potrdila po serijah in številkah;
2. število izdanih potrdil po serijah in številkah;
3. število anuliranih formularjev za potrdila po serijah in številkah;

4. število neizkoriščenih formularjev za potrdila po serijah in številkah.

Stanje novih novčanic in stanje iz prometa odvzetih okupacijskih novčanic in bonov v končnem obračunu, se mora popolnoma ujemati s stanjem teh novčanic in bonov v zadnjem sporočilu na formularju št. 1.

#### Člen 17.

Na način, ki je v predhodnem členu izložen, položijo končne obračune nadrejenim organom delegati, oblastni delegati ter Glavne komisije, s sporočilom za svoja področja, pri čemer morajo v končnem obračunu izkazati (v delu pod A.) tudi zneske novih novčanic, danih sosednim organom zamenjave po predpisih čl. 16., 24. in 34. Splošnih smernic.

#### Člen 18.

Obenem s končnim obračunom morajo zastopniki delegatov predati delegatu:

1. preostale nove novčanice;
2. iz prometa odvzete okupacijske novčanice in bone, po valutah in vrstah;
3. neizkoriščene formularje za potrdila, urejene po serijah in številkah;
4. bloke s kopijami potrdil, urejene po serijah in številkah, in sicer odvojeno:
  - a) bloke s kopijami potrdil, izdanih na iz prometa odvzete okupacijske novčanice in bone, ki so bile zakonito plačilno sredstvo na dotičnem denarnem področju ali so z njim bile izenačene, v kolikor isti niso bili predani delegatu že v toku zamenjave,
  - b) bloke s kopijami potrdil (in s formularji izplačilnih nalogov), izdanih na iz prometa odvzete okupacijske novčanice in bone, ki niso bile zakonito plačilno sredstvo na dotičnem denarnem področju, niti niso bile z njim izenačene;
5. položnice s spremnimi dokumenti, urejene po serijah in številkah, in sicer ločeno:
  - a) položnice za donesene okupacijske novčanice in bone, ki so bile zakonito plačilno sredstvo na dotičnem denarnem področju ali pa so z njim bile izenačene, in
  - b) položnice za donesene okupacijske novčanice in

bone, ki niso bile zakonito plačilno sredstvo na dotičnem denarnem področju, niti niso bile z njim izenačene;

6. izplačilne naloge, urejene po serijah in številkah na podlagi potrdil, izdanih na iz prometa odvzete okupacijske novčance in bone, ki so bile zakonito plačilno sredstvo na dotičnem denarnem področju, ali pa so bile z njim izenačene;

7. spiske v celoti izvršenih zamenjav s spremnimi dokumenti, in

8. ves preostali material (papir, indigo, veze, vrvica in drugo), ki ni bil uporabljen ob priliki odvzema iz prometa in zamenjave.

Preostale nove novčance, iz prometa odvzete okupacijske novčance in boni po valutah in vrstah in ostali naštet material se morajo ločeno vezati v pakete, a na zavojih paketov mora biti označena njihova vsebina (pri neizkoriščenih formularjih za potrdila, pri blokkih kopij potrdil, pri položnicah in izplačilnih nalogih se mora označiti tudi označilo serije in števila).

Predaja se vrši po čl. 5. Splošnih smernic, a o činu predaje se sestavlja zapisnik.

#### Člen 19.

Na način, izložen v predhodnem členu, predajajo delegati oblastnim delegatom nove novčance, iz prometa odvzete okupacijske novčance in bone ter ostali material.

Preostale nove novčance oblastni delegati polagajo pri najbližji filiali Narodne banke, za račun svoje Glavne komisije a v korist Vrhovne komisije.

Neizkoriščene formularje za potrdila in material označen v točki 8. predhodnega člena oblastni delegati predajajo svoji Glavni komisiji, a Glavne komisije Vrhovni komisiji.

Kopije potrdil oblastni delegati deponirajo pri filialah Narodne banke, Državne hipotekarne banke, Poštne hranilnice in Denarnega zavoda za Slovenijo za račun svoje Glavne komisije, a na ime Vrhovne komisije. Zastopniki delegatov oziroma delegati morajo predajati bloke kopij potrdil, izdanih na iz prometa odvzete okupacijske novčance in bone, ki so bile zakonito plačilno sredstvo na dotičnem denarnem področju ali pa so z njim bile izenačene, in to vsakodnevno oblastnim delegatom takoj, ko so izkori-

ščeni (izpolnjeni) skupno s poročilom na formularju števil. 1. To pomeni, da se blok, čim je izkoriščen, mora predati oblastnim delegatom, ki bodo njihov prejem potrjevali s pobotnicami. V pobotnicah se morajo označiti serije in številke kopij v bloku, kakor tudi skupni znesek okupacijskih novčanic in bonov, ki so odvzete iz prometa proti izdaji potrdil, katerih kopije se nahajajo v tem bloku. Oblastni delegati, ko prejmejo bloke, jih takoj dostavljajo filialam zgoraj navedenih zavodov, in to vsakodnevno. Filiale izdajajo na sprejete bloke pobotnice z isto vsebino.

Oblastni delegati morajo deponirati v pripravne prostore, prvenstveno pri najbližjih filialah Narodne banke, Državne hipotekarne banke, Poštne hranilnice ali Denarnega zavoda za Slovenijo iz prometa odvzete okupacijske novčanice in bone in ves ostali material, ki je naveden v toč. 5. do 7. vključno predhodnega člena, pri čemer sami oblastni delegati držijo ta depo pod svojim pečatom do predaje Glavni komisiji. V kolikor filiale navedenih zavodov ne bi imele možnosti, da oblastnim delegatom stavijo na razpoložanje pripravne prostore v ta namen, bodo oblastni delegati spravili novčanice, bone in ostali material na drugo mesto, ki nudi potrebno varnost. Glavne komisije vršijo prejem novčanic in ostalega materiala od oblastnih delegatov, kontrolirajo njihovo vsebino ter jih od dneva prejema držijo pod svojim pečatom v filialah navedenih denarnih zavodov, oziroma na drugih pripravnih osiguranih mestih. Do daljnje naredbe Vrhovne komisije se iz prometa odvzete okupacijske novčanice, boni in ostali navedeni material morajo držati ločeno po oblastnih delegatih.

## Člen 20.

Glavne komisije stavljajo svojim podrejenim organom na razpolago potrebne zneske za stroške v zvezi z izvedbo odvzema iz prometa in zamenjave iz sredstev navedenih v čl. 15. Splošnih smernic. Pobotnice na tako dvignjene zneske v novih novčanicah Glavne komisije izkazujejo kot gotovino. V zadnjem poročilu na formularju števil. 1, izpod tablice V. («Stanje blagajne v novih novčanicah po apoenih») Glavne komisije označujejo v primedbi koliko od novih novčanic navedenih v stanju izkazujejo v obliki navedenih pobotnic.

Potemtakem znesek novih novčanic, puščenih v promet, ki se izkazuje v končnem obračunu, ne vsebuje znesek novih novčanic puščenih v promet za kritje stroškov.

V nobenem primeru oblastni delegati, delegati in zastopniki delegatov ne morejo, zaradi kritja stroškov v zvezi z izvedbo odvzema iz prometa in zamenjave, jemati potrebne zneske iz kontingenta novih novčanic, ki jim je stavljen na razpolago zaradi zamenjave okupacijskih novčanic in bonov.

## V. SPLOŠNE ODREDBE.

### Člen 21.

Vsa lastna gotovina državnih uradov, ki se zateče v njihovih blagajnah ob času zamenjave, se mora zamenjati v polnem znesku brez izdajanja kakršnih koli potrdil. Tem uradom se zamenjujejo vse okupacijske novčanice in boni, navedeni v čl. 1. Zakona o tečajih za Slovenijo, ne glede na to, ali so te novčanice zakonito plačilno sredstvo v kraju, kjer se polagajo v cilju zamenjave ali pa ne. Pod lastno gotovino se razume vsa gotovina, ki je lastnina teh uradov in ki se je zatekla v njihovih blagajnah na dan predaje novčanic in bonov organom zamenjave, ki so za njihovo področje pristojni. Ti uradi prinašajo organom za zamenjavo novčanice in bone s službenim aktom starešine urada, v katerem se mora navesti znesek, ki se izroča zaradi zamenjave ter izjava, da je ves ta denar lastnina dotičnega urada. V tem aktu mora biti navedeno tudi ime osebe, katera za urad prinaša novčanice in bone v zamenjavo. Zamenjave, ki se na ta način izvršijo, se morajo zavesti v spisek, v katerega se zapisujejo vse zamenjave, izvršene v smislu odstavka I., čl. 4. teh Smernic. Na obrazcu števil. 1, in sicer na zadnji strani, se mora vsakega dne označiti znesek okupacijskih novčanic in bonov, ki so ga državni uradi položili zaradi zamenjave, kakor tudi izplačana protivrednost v D. F. J. dinarjih; vsakemu sporočilu na formularju števil. 1 mora razen tega biti priložen tudi spisek vseh državnih uradov, ki jim je zamenjava izvršena v celoti, pri čemer morajo biti označeni za vsak poedini urad zneski položeni v zamenjavo in zneski izplačanih D. F. J. dinarjev.



Kot »državni urad« se smatra vsaka oblast ali ustanova, ki v krogu svoje pristojnosti vrši neko državno funkcijo. Potemtakem se kot taki morejjo smatrati samo oblasti in ustanove (ne tudi podjetja) demokratske federativne Jugoslavije in poedinih dežel, kakor tudi Narodno-osvobodilni odbori ter sodišča vseh stopenj. Kot državne ustanove se imajo tretirati tudi vse ustanove socialnega osiguranja in javne službe za posredovanje dela in oskrbo brezposelnih delavcev, in sicer: Glavni urad za osiguranje delavcev in njegovi mestni organi, Bratovske skladnice, Penzijski zavodi za privatne nameščence, Bolniški in Penzijski fond osebja državnih prometnih ustanov, vsi ostali bolniški in penzijski fondi državnih in javnih uradov in ustanov kakor tudi Osrednja uprava za posredovanje dela, Glavne uprave za posredovanje dela, Javne borze dela in njihove filiale, ekspoziture in poverjenišтва.

#### Člen 22.

Pripadnikom Jugoslovanske armade se zamenjava okupacijskih novčanic in bonov vrši po predpisih Posebnih smernic in pričujočih Dopolnilnih smernic.

#### Člen 23.

S privatnimi depoziti v novčanicah in bonih, ki se pri narodnih oblasteh čuvajo v efektivnem denarju, se postopa kakor z vsako drugo gotovino privatne posesti. Donošenje v zameno teh novčanic in bonov izvršuje ustanova, pri kateri se novčanice in boni čuvajo v depozitu, za račun lastnika depozita in na njegovo ime.

#### Člen 24.

V primeru, da je prinosilec pravna oseba (ustanova, delniška družba in slično) podpisuje položnico oseba, ki je pooblaščen, da za pravno osebo vrši polaganje novčanic in bonov (čl. 40. Splošnih smernic, zadnji odstavek). Izjavo o načinu pridobitve, ki se daje ob priliki polaganja novčanic in bonov, ki niso zakonito plačilno sredstvo na dotičnem denarnem področju, niti niso z njim izenačene, pod-

pisujejo v spremnem pismu za pravno osebo one osebe, ki so pooblašcene, da to pravno osebo polnovažno obvezujejo.

Nepismene osebe in osebe sploh, ki iz kakršnih koli razlogov ne morejo same podpisovati položnice, niti dajati izjave (slep, brez roke itd.), podpisuje ter daje izjavo po diktatu prinosilca eden od organov zamenjave, ki dela na šalterju, z overitvijo drugega organa zamenjave, ki dela na tem istem šalterju. Podpisovanje se v tem primeru mora izvršiti na sledeči način: organ zamenjave podpisuje ime in priimek prinosilca novčanic oziroma bonov, a izpod tega stavlja označbo »podpisal ga« in svoje ime, a izpod njegovega podpisa drugi organ zamenjave stavlja označbo »overuje« ter svoj podpis.

V primeru, da se novčanice in boni polagajo na ime bolnih oseb, položnico podpisuje oseba, ki zastopa bolnega lastnika novčanic in bonov. Podpisovanje se mora izvršiti na ta način, da zastopnik bolnika najprej podpiše ime lastnika novčanic in bonov, a izpod tega označi »podpisal ga zaradi bolezni« ter stavi svoj podpis. Prilikom polaganja novčanic in bonov na ime nepismenih, bolnih in sličnih oseb, se mora pokazati njihova legitimacija, a organi zamenjave stavljaajo na njo znak »Zam.« ustrezno predpisu čl. 39. Splošnih in 25. teh Smernic.

#### Člen 25.

Izjemno od predpisov čl. 39. Splošnih smernic se prinosilci novčanic in bonov morejo legitimirati samo z legitimacijami, izdanimi od Narodno-osvobodilnih oblasti, a v kolikor iste v poedinih krajih še niso izdane, se morajo legitimirati z izkaznicami, izdanimi od istih oblasti v to svrhu (Službeni list št. 13 od 16. marca 1945, razpis Poverjenika za notranje zadeve št. 345 od 5. marca 1945). Označbo, da je zamenjava izvršena (»Zam.«) stavlja na legitimacijo oziroma na izkaznico blagajnik prejema okupacijskih novčanic in bonov, a legitimacijo oziroma izkaznico izpod te označbe parafirata i blagajnik prejema i blagajnik izplačila. Poleg označbe, da je zamenjava izvršena, se mora zapisati tudi znesek izplačanih D. F. J. dinarjev.

Diplomatskim zastopnikom tujih držav (vojnim misijam, konzulatom in sl.) se njihova lastna gotovina zame-

njuje v celoti po predpisih čl. 21. teh Smernic. Šef diplomatskega predstavništva dostavlja novčanice in bone zaradi zamenjave s službenim aktom, v katerem mora označiti znesek, ki se polaga zaradi zamenjave, s pripombo, da ta znesek predstavlja lastno gotovino dotičnega predstavništva.

Tuji državljani morejo polagati novčanice radi zamenjave s predložitvijo rednega dovoljenja za bivanje, izdanega od naših oblasti. V kolikor dovoljenje za bivanje ne vsebuje istočasno tudi osebno legitimacijo, izdano od naših oblasti, morajo tuji državljani razen dovoljenja za bivanje pokazati tudi osebno legitimacijo. Na vseh teh dokumentih se mora vpisati označba, da je zamenjava izvršena, po predpisih prvega odstavka tega člena. Sicer pa se tem osebam vrši zamenjava v vsakem pogledu ustrezno veljavnim predpisom o zamenjavi novčanic privatnim osebam.

## VI. IZPOLNJEVANJE FORMULARJA ŠTEV. 1.

### Člen 26.

V rubriko 1 («Iz prometa odvzete novčanice in boni, zamenjani v polnem znesku — brez izdajanja potrdil») tablice I se vpisujejo vsi zneski iz prometa odvzetih okupacijskih novčanic in bonov, ki so zakonito plačilno sredstvo na dotičnem denarnem področju, ali pa so z njim izenačene, in za katere je po čl. 3. in 4., odst. I., teh Smernic predvidena možnost zamenjave za novčanice D. F. J. dinarjev brez izdajanja potrdil, t. j. vsi zneski, ki se zamenjujejo v celoti po odrejeni relaciji. V zadnjo kolono te rubrike («Izplačano v D. F. J. dinarjih») se zapisujejo celokupni zneski D. F. J. dinarjev, izplačani za na ta način iz prometa odvzete okupacijske novčanice in bone. Rubrika 1 tablice I ima tri zaporedne številke (1, 2 in 3). Pod številko 1 («Zamenjano do . . . .») se vpisujejo zneski zamenjanih okupacijskih novčanic in bonov (v prvih šest kolon), oziroma izplačanih D. F. J. dinarjev (v sedmo kolono) do dneva, ko se dela sporočilo. V prvem sporočilu ta redna številka ostane neizpolnjena v vseh kolonah. Pod številko 2 («Danes zamenjano») se vpisujejo zneski zamenjanih okupacijskih novčanic in bonov in izplačanih D. F. J. dinarjev onega dne, ko se dela sporočilo. Pod številko 3 («Skupno zamenjano») se zapisujejo vsote podatkov

iz rednih števil 1 in 2 te rubrike, in to v vseh kolonah, ki so izpolnjene.

V rubriko 2 (»Iz prometa odvzete novčance in boni, prejeti na podlagi potrdil ob delnem izplačilu v D. F. J. dinarjih«) tablice I se vpisujejo vsi zneski iz prometa odvzetih okupacijskih novčanic in bonov, na katere se izdajajo potrdila o delnem izplačilu v D. F. J. dinarjih. To pomeni, da se tu zapisujejo podatki v tistih primerih, ko so novčance in boni, ki se odvezemajo iz prometa, zakonito plačilno sredstvo na dotičnem denarnem področju ali so z njim izenačene, toda se oni polagajo v večjih zneskih, tako da je tukaj predvideno izdajanje potrdil, ustrezno predpisom čl. 3. in 4., odst. II., teh Smernic. Ker se potrdila izdajajo na celokupni znesek okupacijskih novčanic in bonov, ki se polaga zaradi zamenjave, se v poedinah kolonah, ki ustrezajo kolonom iz rubrike 1 te tablice, morajo vpisovati **skupni zneski, done-seni zaradi zamenjave**. Podatki, ki se vpisujejo v sedmo kolono te rubrike (»Izplačano v D. F. J. dinarjih«), predstavljajo vsoto zneskov, izplačanih na podlagi potrdil. Ta rubrika ima prav tako tri redne številke (4, 5 in 6), ki se izpolnjujejo na način, ki je obrazložen v gornjem pojasnilu v prvem odstavku tega člena.

V rubriko 3 (»Iz prometa odvzete novčance in boni, prejeti na podlagi potrdil, brez izplačila v D. F. J. dinarjih«) tablice I se vpisujejo podatki glede iz prometa odvzetih okupacijskih novčanic in bonov, ki niso zakonito plačilno sredstvo na dotičnem denarnem področju, niti so z njim izenačene, ki se pa odvezemajo iz prometa, v smislu čl. 2. in 5. teh Smernic. Ti podatki se jemljejo neposredno iz izdanih potrdil, na podlagi katerih niso izplačani nikakršni zneski v D. F. J. dinarjih. Ta rubrika ima tri redne številke (7, 8 in 9), ki se izpolnjujejo na isti način kot rubriki 1 in 2 te tablice. Ta rubrika ima šest kolon (sedma ne obstoja, ker tukaj ni predvidena možnost izplačila v D. F. J. dinarjih).

## Člen 27.

V tablico II (»Pregled po višini izdanih potrdil, pre-računanih v D. F. J. dinarje, po odbitku izplačanih zne-skov«) se vpisujejo podatki, ki se dobijo, kadar se položene okupacijske novčance in boni, ki se zamenjujejo proti po-

trdilom in delomičnim izplačilom v D. F. J. dinarjih v smislu čl. 4., odst. II., teh Smernic, preračunajo v D. F. J. dinarje po predvidenih tečajih, pa se od njih odbije izplačani znesek D. F. J. dinarjev. Ta tablica ima tri redne številke (1, 2 in 3), ki se izpolnjujejo na način, ki je naveden v prvem odstavku čl. 27. teh Smernic. Tako dobljeni zneski se grupirajo v šest grup, katerih višino navaja tablica II. Vsota vsake poedine grupe se zapisuje v ustrezajočo kolono, in sicer pod besedo »znesek«. Za vsako grupo se mora naznačiti število potrdil, ki spadajo v to grupo, in ta številka se vpisuje pod besede: »Število izdanih potrdil«. V sedmo kolono »Skupaj« se zapisuje skupno število izdanih potrdil in skupni znesek D. F. J. dinarjev, ki se dobi, če se seštejejo zneski iz predhodnih šestih kolon.

#### Člen 28.

Tablici III in IV se morata izpolnjevati vsak dan, a tablici V in VI samo v poslednjem sporočilu, in sicer po navodilih, ki se nahajajo na samem formularju števil. 1.

#### Člen 29.

Na zadnji strani vsakega sporočila na formularju števil. 1 mora biti označeno sledeče:

1. število oseb, ki so tega dneva prinesle novčance in bone v zamenjavo, in sicer:

a) število oseb, ki jim je zamenjava izvršena v celoti (brez izdajanja potrdil), in

b) število oseb, ki jim je zamenjava oziroma odvzem iz prometa izvršena na podlagi izdajanja potrdil.

2. Znesek okupacijskih novčanic in bonov, položenih zaradi zamenjave od strani državnih uradov po predpisih čl. 21., odst. I., teh Smernic.

#### Člen 30.

Sporočila na formularju števil. 1 se izdelujejo v duplikatu, od katerih se eden pošilja vsakega dne nadrejenemu organu, medtem ko se drugi zadržuje v arhivu in predaja nadrejenemu organu po končani zamenjavi obenem s predajo obračuna.

V primeru, da se sporočila na formularju šte. 1 pošiljajo telefonično ali pa preko radija, mora organ, ki pošilja sporočilo, v vsakem pogledu postopati po predpisih čl. 14. Splošnih smernic. Vsako, na ta način dobljeno sporočilo, se zapisuje na posebnem listu formularja šte. 1, ki se kasneje primerja s pismenim poročilom od istega dne. V kolikor se sporočili ne ujemata, mora organ, ki je sporočilo sprejel, telefonično ali preko radija izvršiti ustrezajoče korekture v svojem sledečem sporočilu višjemu organu.

## SPISEK IN OPIS

### okupacijskih novčanic, ki se odvzamejo

#### Lira

##### 1. Lirski boni:

Denarne nak. HLP po 1000, 500, 100 in 50 so izdani na podlagi odloka šefa pokr. upr. z dne 14. 9. 1944; po 10, 2, 1 in 0.50 so izdani na podlagi odloka šefa pokr. upr. z dne 28. novembra 1944.

2. Lirski bon Denarnega zavoda Slovenije po 1 liro, 5 lir, 10 lir in 100 lir, izdani po DZS pri Predsedstvu SNOS na podlagi odloka Predsedstva SNOS z dne 20. II. 1944.

##### 3. Novčanice italijanske lire (1 lira = 100 centezimov):

1000 lir (v vodotisku glava Italije in Krištofa Kolumba);

1000 „ (v vodotisku I glava Italije,  
v vodotisku II Banco d'Italia,  
v vodotisku III Lire 1000);

500 „ (v vodotisku glava Leonarda da Vincija);

500 „ (datum izdanja 31. III. 1943, rožardeče barve);

100 „ (v vodotisku glava Italije);

100 „ (v vodotisku glava Merkurja);

100 „ (v vodotisku glava Italije in Danteja);

50 „ (v vodotisku glava Julija Cezarja);

50 „ (v vodotisku glava Neptuna);

10 „ (na prednji strani levo v okviru slika Viktorja Emanuela, desno v belem okviru vodotisk ženske glave — Sirakužanke);

5 „ (na prednji strani, levo v ovalu, oprsje Viktorja Emanuela);

2 „ (državno izdanje);

1 „ (državno izdanje).

Vse novčanice so izdanja Italijanske narodne banke (Banco d'Italia), izvzemši novčanic od 2 in 1 lire, ki so državnega izdanja.

Ne sprejemajo se niti zaradi odvzema niti zaradi zamenjave novčanice na lire izdane od zavezniških vojnih oblasti, ki se razlikujejo od novčanic italijanske narodne banke tako po obliki takor tudi po besedilu in na katerih je napisano: Allied military currency.

### Nemška marka.

1. Novčanice izdanja Deutsche Reichsbank (Reichsbanknote):

|           |                |                    |
|-----------|----------------|--------------------|
| 1000 mark | (datum izdanja | 11. oktober 1924); |
| 1000      | „ ( „ „        | 22. februar 1936); |
| 100       | „ ( „ „        | 24. junij 1935);   |
| 100       | „ ( „ „        | 11. oktober 1924); |
| 50        | „ ( „ „        | 30. marec 1933);   |
| 50        | „ ( „ „        | 11. oktober 1924); |
| 20        | „ ( „ „        | 22. januar 1929);  |
| 20        | „ ( „ „        | 16. junij 1939);   |
| 10        | „ ( „ „        | 22. januar 1929);  |
| 5         | „ ( „ „        | 1. avgust 1940).   |

2. Novčanice izdanja Deutsche Rentenbank (Rentenbank-scheine):

|         |                |                   |
|---------|----------------|-------------------|
| 5 mark  | (datum izdanja | 2. januar 1926);  |
| 2 marki | ( „ „          | 30. januar 1937); |
| 1 marka | ( „ „          | 30. januar 1937). |

Ne sprejemajo se niti zaradi odvzema niti zaradi zamenjave boni rajhovskih kreditnih blagajn (Reichskreditkassenscheine).

### Pengö

(1 pengö = 100 filerov)

Novčanice:

|           |                |                     |
|-----------|----------------|---------------------|
| 100 pengö | (datum izdanja | 1. julij 1930);     |
| 50        | „ ( „ „        | 1. oktober 1932);   |
| 20        | „ ( „ „        | 2. januar 1930);    |
| 20        | „ ( „ „        | 15. januar 1941);   |
| 10        | „ ( „ „        | 22. december 1936). |

Vse novčanice so izdanja Madžarske narodne banke (Magyar nemzeti bank).

Razen navedenih novčanic se ne sprejemajo nikakršne druge novčanice na pengö, bodisi da jih je izdala Madžarska narodna banka, bodisi Komanda Rdeče armade.



Vrhovna komisija za odvzem novčanic iz prometa in njihovo zamenjavo predpisuje sledeče

## **POSEBNE SMERNICE**

za zamenjavo novčanic in bonov na denarnih področjih lire, marke in pengö (Slovenija), ki se bodo zatekle v blagajnah vojnih enot Jugoslovanske armade ali pa se bodo nahajale v detenci pripadnikov teh vojnih enot.

### Člen 1.

Zamenjava okupacijskih novčanic in bonov, ki se bodo v času zamenjave nahajale v blagajnah vojnih enot Jugoslovanske armade, se vrši pri istih mestih zamenjave, pri katerih se vrši zamenjava okupacijskih novčanic in bonov za civilno prebivalstvo, po postopku, ki je predviden v sledečih členih teh Smernic.

### Člen 2.

Blagajne brigad, vojne enote v sestavi brigad in pripadniki teh vojnih enot vršijo zamenjavo okupacijskih novčanic in bonov preko blagajnika odtosne brigade.

Blagajne višjih vojnih enot (divizij, korpusov in dr.), kakor tudi vojne osebe v službi v njihovih štabih, vršijo to zamenjavo preko blagajnika teh enot.

V primeru, da se v poedinih krajih nahajajo samo vojne enote manjše od brigad, a ne tudi blagajniki brigad, ali pa komande, ki nimajo blagajnika, se dovoljuje starešini te enote ali komande, da za podrejeno mu enoto ali komando in za njihove pripadnike izvrši zamenjavo okupacijskih novčanic in bonov neposredno pri najbližjem mestu zamenjave. Starešina vojne enote ali komande lahko za ta posel pooblasti enega njenega pripadnika.

### Člen 3.

Blagajniki oziroma starešine vojnih enot ali komand, predvidenih v čl. 2 teh Smernic, vršijo zamenjavo novčanic in bonov na sledeči način:

a) zamenjavo okupacijskih novčanic in bonov iz svoje blagajne, oziroma iz blagajn podrejenih enot, blagajniki oziroma starešine vršijo na podlagi službenega akta starešine dotične edinice ali komande, v katerem morajo biti označeni zneski novčanic, ki se polagajo zaradi zamenjave, z izjavo, da so se te novčanice in boni zares nahajale v blagajni enote ter da izvirajo iz službenega posla;

b) zaradi zamenjave okupacijskih novčanic in bonov pripadnikom vojnih enot ali komand bodo blagajniki oziroma starešine teh enot ali komand zbrali od pripadnikov teh enot ali komand novčanice in bone, o čemer se morajo sestaviti spiski po edinicah ali komandah, in to v dveh izvodih (en izvod se mora predati Finančnemu oddelku Ministrstva narodne odbrane, medtem ko služi drugi za potrebe dotične vojne enote ali komande) s sledečimi kolonami: 1) redna številka; 2) ime in priimek polagatelja; 3) čin polagatelja; 4) znesek novčanic in bonov, ki se polagajo zaradi zamenjave (s potrebnim številom kolon za poedine vrste plačilnih sredstev); 5) znesek D. F. J. dinarjev, ki se imajo izplačati, in 6) podpis prejemnika, pri čemer se morajo na kraju spiska označiti vsote položenih okupacijskih novčanic in bonov kakor tudi vsota D. F. J. dinarjev, ki se ima izplačati; spiski morajo biti overovljeni od strani starešin ustrežajočih vojnih enot ali komand;

c) primeri, pri katerih prihaja v poštev izdajanje potrdil ob delnem izplačilu v D. F. J. dinarjih, se vpisujejo v posebne spiske in to na isti način, kot je to izloženo pod b); ti spiski se izdelujejo v treh izvodih (eden za Finansijsko odelenje Ministarstva narodne odbrane, drugi za potrebe dotične vojne edinice ali komande in tretji zaradi predaje na mestu zamenjave);

d) blagajniki oziroma starešine vojnih enot ali komand, predvideni v čl. 2 teh Smernic, polagajo zbrane okupacijske novčanice in bone, potem ko so izvršili kontrolno štetje, najbližjemu mestu za zamenjavo, in sicer: okupacijske novčanice in bone iz blagajn vojnih enot ali komand s spremnim

službenim aktom starešin teh enot ali komand, a okupacijske novčanice, ki so bile v detenciji pripadnikov vojnih enot ali komand z ločenim službenim aktom, v katerem se mora naznačiti skupen znesek novčanic in bonov, ki se polagajo zaradi zamenjave, kakor tudi število pripadnikov, za katere se vrši zamenjava; za primer pod c) se poleg akta vroča tudi ustrezajoči spisek. Blagajnik oziroma starešina vojne enote ali komande potrjuje prejem teh novčanic in bonov na samem spremnem aktu;

e) v kolikor bi se posameznim pripadnikom imela izdajati potrdila na položene okupacijske novčanice in bone, se ta potrdila izdajajo ločeno za vsakega pripadnika, a na podlagi sprejetega spiska;

f) po izvršeni zamenjavi okupacijskih novčanic in bonov pri najbližjem mestu zamenjave, blagajniki oziroma starešine vojnih enot ali komand vršijo izplačilo sprejetih novih jugoslovanskih novčanic ter predajo sprejetih potrdil istim potom, kakor so bile zbrane okupacijske novčanice in boni.

#### Člen 4.

Blagajniki oziroma starešine, ki vršijo zamenjavo, morajo izvršiti kontrolno štetje sprejetih okupacijskih novčanic in bonov ter poskrbeti, da se sprejete okupacijske novčanice in boni, še preden se predajo na mestu zamenjave, zvežejo (po vrstah in apoenih) v svežnje po 1000 komadov in da se stavijo v omote (pakete) tudi po vrstah in apoenih.

#### Člen 5.

Okupacijske novčanice, lire, marke, penge, tako imenovani Rupnikovi lirski boni, ki niso zakonito plačilno sredstvo na področju mesta zamenjave, se vojnim blagajnam in pripadnikom vojnih enot ali komand izjemoma zamenjujejo, kot da so zakonito plačilno sredstvo na tem področju.

#### Člen 6.

Blagajniki oziroma starešine vojnih enot ali komand ne bodo sprejemali zaradi zamenjave novčanice in bone, ki so poškodovane več kot ena četrtnina, t. j., zamenjavale se

bodo kot da so cele samo tiste novčanice in boni, pri katerih se zaradi zamenjave polaga del, ki je večji od treh četrtin.

#### Člen 7.

Delegati za odvzem novčanic iz prometa in njihovo zamenjavo ter njihovi organi ne bodo vršili zamenjave okupacijskih novčanic posameznim pripadnikom Jugoslovanske armade. Izjema je dopustna samo v primeru, če ti pripadniki predložijo službeno izkaznico, iz katere se lahko potrди, da se v tem mestu nahajajo na službenem potovanju ali pa na dopustu; organi, ki vršijo zamenjavo, bodo v teh primerih na prednjo stran izkaznice na vidnem mestu stavili s črnilom označbo »Zam.« ter svoj paraf.

#### Člen 8.

Ena vojna komanda oziroma enota ali komanda lahko položi okupacijske novčanice in bone zaradi zamenjave vsega enkrat, razen v opravičenih primerih, ki se morajo navesti v spremnem službenem aktu.

B e o g r a d, 1945.

**VRHOVNA KOMISIJA**  
**za odvzem novčanic iz prometa**  
**in njihovo zamenjavo**



*Gjindskan tisk.*

